

KONVENCIJA BROJ 161

O SLUŽBAMA MEDICINE RADA, 1985. god.

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada koju je u Ženevi sazvao Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada i koja se sastala 7. juna 1985. godine na svom 71. zasjedanju,

imajući u vidu da je zaštita radnika od oboljenja i bolesti i povreda na radu jedan od zadataka Međunarodne organizacije rada na osnovu njenog ustava,

s obzirom na relevantne međunarodne konvencije i preporuke o radu u ovoj godini, posebno na Preporuku o zaštiti zdravlja radnika iz 1953.; Preporuku o službi medicine rada, 1959.; Konvenciju o predstavnicima radnika iz 1971., kao i Konvenciju i Preporuku o bezbjednosti na radu i zdravlju radnika iz 1981. kojima se ustanovljavaju principi nacionalne politike i djelovanja na nacionalnom planu,

budući da je odlučila da usvoji izvjesne prijedloge vezane za službu medicine rada, koji su četvrta tačka dnevnog reda zasjedanja,

budući da je odlučila da ovi prijedlozi dobiju formu međunarodne konvencije,

usvoja dana 26. juna 1985. godine sljedeću konvenciju, koja će biti nazvana Konvencija o službi medicine rada, 1985. god.

DIO I

PRINCIPI NACIONALNE POLITIKE

Član 1.

U smislu ove konvencije:

a) izraz „služba medicine rada“ označava službu kojoj su povjerene prvenstveno preventivne funkcije i koja je zadužena za davanje savjeta poslodavcima, radnicima i njihovim predstavnicima u pogledu:

(I) potrebnih uslova za stvaranje i održavanje bezbjedne i zdrave radne sredine koja omogućava optimalno fizičko i mentalno zdravlje na radu,

(II) prilagođavanje rada sposobnostima radnika imajući u vidu stanje njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja,

b) izraz „radnički predstavnici u preduzeću“ označava lica koja su kao takva priznata na osnovu nacionalnog zakona ili prakse.

Član 2.

U svjetlosti nacionalnih uslova i prakse i u konsultaciji sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, tamo gdje one postoje, svaka članica mora da utvrdi, sprovodi i povremeno preispituje jedinstvenu nacionalnu politiku vezanu za službe medicine rada.

Član 3.

1. Svaka država članica se obavezuje da će postepeno razvijati službe medicine rada za sve radnike, uključujući one u javnom sektoru i u proizvodnim zadrugama, u svim privrednim granama i u svim preduzećima. Preduzete mjere službe medicine rada bi trebalo da odgovaraju i da budu prilagođene specifičnim rizicima u preduzećima.

2. Ako se ne mogu odmah formirati službe medicine rada u svim preduzećima, svaka članica će u konsultaciji sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, gdje one postoje, izraditi planove rada njihovog uvođenja.

3. Svaka članica o kojoj je riječ će u prvom izvještaju o primjeni Konvencije, koji treba da podnese u skladu s članom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, navesti planove koje je izradila u skladu sa stavom 2. ovog člana i izložiti, u kasnijim izvještajima, napredak koji je ostvaren u njihovom primjenjivanju.

Član 4.

Nadležni organ će da konsultuje najreprezentativnije organizacije poslodavaca i radnika, gdje one postoje, o mjerama koje treba preduzeti u cilju primjene odredaba ove konvencije.

DIO II FUNKCIJE

Član 5.

Osim odgovornosti svakog poslodavca za zdravlje i bezbjednost radnika koje zapošljava i vodeći računa o neophodnosti da radnici učestvuju u odlučivanju o svemu što se odnosi na zdravlje i bezbjednosti na radu, službe medicine rada će imati one od sljedećih funkcija koje odgovaraju i koje su prilagođene profesionalnim rizicima u dotičnom preduzeću:

- a) identifikacija i procjena rizika štetnosti po zdravlje na radnom mjestu;
- b) nadgledanje faktora u radnoj sredini, u radnom procesu, koji mogu da ugroze zdravlje radnika, uključujući sanitarne uređaje, restorane i stanove, u uslovima kada ih poslodavac obezbjeđuje;
- c) davanje savjeta o planiranju i organizaciji rada, uključujući oblikovanje radnog mjesta, o izboru, održavanju i stanju mašina i druge opreme i o supstancijama koje se koriste pri radu;
- d) učestvovanje u izradi programa za poboljšanje načina rada, kao i u testiranju i procjeni nove opreme sa zdravstvenog aspekta;
- e) davanje savjeta u oblasti zdravlja, bezbjednosti, higijene rada, ergonomije, kao i u pogledu ličnih i kolektivnih zaštitnih sredstava;
- f) praćenje zdravstvenog stanja radnika u odnosu na rad;
- g) kontinuirano unapređenje prilagođenosti rada radnicima;
- h) uzimanje učešća u mjerama stručne rehabilitacije;
- i) saradnja u informisanju, stručnom osposobljavanju i obrazovanju u oblasti medicine rada, higijene rada i ergonomije;
- j) organizovanje prve pomoći i hitnih intervencija;
- k) učestvovanje u anlizi povreda na radu i profesionalnih oboljenja.

DIO III ORGANIZACIJA

Član 6.

Radi uvođenja službe medicine rada donijeće se:

- a) zakoni ili propisi, ili

- b) kolektivni sporazumi ili drugi sporazumi između zainteresovanih poslodavaca i radnika;
- c) ili će se na bilo koji način koji odobri nadležni organ, nakon konsultovanja predstavničkih organizacija zainteresovanih poslodavaca i radnika, uvesti takva služba.

Član 7.

1. Službe medicine rada se mogu organizovati, prema slučaju, ili kao službe koje opslužuju samo jedno preduzeće ili kao službe koje opslužuju više preduzeća, prema potrebi.

2. Službe medicine rada, u skladu sa nacionalnim uslovima i praksom, mogu organizovati:

- a) zainteresovana preduzeća ili grupe preduzeća,
- b) javni organi ili državne službe,
- c) ustanove socijalne zaštite,
- d) svaki drugi organ koga ovlasti nadležni organ,
- e) kombinacija gore navedenih subjekata.

Član 8.

Poslodavac, radnici i njihovi predstavnici, gdje postoje, saradivaće i učestvovali u sprovođenju organizovanih i drugih mjera koje se odnose na službu medicine rada, na ravnopravnoj osnovi.

DIO IV

USLOVI FUNKCIONISANJA

Član 9.

1. U skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, službe medicine rada trebalo bi da budu multidisciplinarne. Sastav zaposlenih mora da se određuje zavisno od prirode zadataka koje treba izvršavati.

2. Službe medicine rada će izvršavati svoje zadatke u saradnji sa ostalim službama u preduzeću.

3. Preduzeće se mjere, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i praksom, kako bi se obezbijedila odgovarajuća saradnja i koordinacija između službe medicine rada i ostalih organa koji se bave zdravstvenim uslugama.

Član 10.

Osoblje službe medicine rada, u odnosu na funkcije nabrojane u članu 5. biće potpuno profesionalno nezavisne u odnosu na poslodavce, radnike i njihove predstavnike, kada postoje.

Član 11.

Za osoblje u službama medicine rada, zavisno od prirode zadataka koje treba izvršiti, nadležni organ će, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, utvrditi potrebne kvalifikacije.

Član 12.

Praćenje zdravstvenog stanja radnika na radu ne smije da dovede do smanjivanja njihove zarade; mora da bude besplatno i da se, koliko god je to moguće, obavlja u radno vrijeme.

Član 13.

Svi radnici moraju da budu informisani o zdravstvenim opasnostima na radu.

Član 14.

Službe medicine rada moraju biti obavještene od poslodavaca i radnika o svim faktorima u radnoj sredini za koje znaju ili sumnjaju da mogu nepovoljno da se odraze na zdravlje radnika.

Član 15.

Službe medicine rada moraju biti informisane o učestalosti oboljenja među radnicima i odsutnosti s posla iz zdravstvenih razloga kako bi bile u mogućnosti da utvrde da li postoji veza između povoda bolesti ili odsutnosti i opasnosti po zdravlje koje mogu biti prisutne na radnom mjestu. Od osoblja službe medicine rada poslodavci ne mogu tražiti da pruže dokaze o osnovanosti razloga za odsustvo s posla.

DIO V OPĆE ODREDBE

Član 16.

Nacionalno zakonodavstvo ili propisi određiće organ ili organe odgovorne za nadzor nad radom i savjetodavnu pomoć službama medicine rada od trenutka kada se one uvedu.

Član 17.

Formalne ratifikacije ove konvencije biće saopštene generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji će ih registrovati.

Član 18.

1. Ova konvencija obavezuje samo države članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.
2. Konvencija stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon što generalni direktor registruje ratifikacije dvije države članice.
3. Nakon toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku državu članicu, dvanaest mjeseci od dana registracije njene ratifikacije.

Član 19.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu konvenciju može je, po isteku desetogodišnjeg perioda od njenog prvobitnog stupanja na snagu, otkazati aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji ga registruje. Otkaz stupa na snagu po isteku godinu dana od registracije akta o otkazivanju.

2. Za državu članicu koja je ratifikovala ovu konvenciju i koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda pomenutog u prethodnom paragrafu nije iskoristila pravo otkaza predviđeno ovim članom, ova konvencija je obavezna za sljedeći desetogodišnji period, a poslije toga moći će da se otkáže po isteku svakog desetogodišnjeg perioda, pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 20.

1. Generalni direktor Međunarodne organizacije rada obavijestiće sve države članice Međunarodne organizacije rada o registraciji svih ratifikacija i otkazivanja koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Obavještavajući države članice Organizacije o registraciji posljednje ratifikacije potrebne da bi konvencija stupila na snagu, generalni direktor skreneće pažnju svim državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu ove konvencije.

Član 21.

Generalni direktor Međunarodnog ureda rada dostaviće Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, u skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, kompletna obavještenja o svim ratifikacijama i svim otkazivanjima koja bude registrovao u skladu s prethodnim članovima.

Član 22.

Uvijek kada to bude smatrao neophodnim, Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada podnosiće Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove konvencije i proučiti neophodnost stavljanja na dnevni red Konferencije pitanja njene potpune ili djelimične revizije.

Član 23.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu konvenciju o potpunoj ili djelimičnoj reviziji ove konvencije i, ako ova konvencija ne nalaže drugačije:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove konvencije kojom se vrši revizija ima za posljedicu, bez obzira na gore navedeni član 19. trenutno otkazivanje ove konvencije, pod uslovom da je nova konvencija kojom se vrši revizija stupila na snagu;

b) od dana stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija, ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju.

2. Ova konvencija ostaće u svakom slučaju na snazi, u svom sadašnjem obliku i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale a nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 24.

Tekstovi ove konvencije na francuskom i engleskom jeziku su jednako punovažni.

Primjedba:

Ustav: Član 22. Ustava Međunarodne organizacije rada

Preporuke: R 097 Preporuka o zaštiti zdravlja radnika, 1953. god.

Preporuke: R 112 Preporuka o medicini rada, 1959. god.

Konvencije: C 135 Konvencija o predstavnicima radnika, 1971. god.

Konvencije: C 155 Konvencija o sigurnosti i zdravlju radnika, 1981. god.

Preporuke: R 164 Preporuka o sigurnosti i zdravlju radnika, 1981. god.